

Безпомощното положение на нашата политика я принуди сжщо да мисли, че прелиминарният или даже окончателният миръ въ Лондонъ не значи миръ и за нашата уморена войска. Това се вижда и отъ телеграмата на м-ръ председателя, който, като съветваше главнокомандувация — до като траятъ преговоритъ въ Лондонъ, да отстранява всъкакви гранични инциденти — на 3 май — му съобщава (№ 1357): „Протакането, което правятъ гърцитъ и сърбитъ въ Лондонъ, се дължи очевидно на причини, свързани съ страха имъ отъ освобождаването на нашитъ войски отъ Чаталджа и Булаиръ“. На политически езикъ това значи: изглежда, че нашитъ срѣдства за разрешаването на задачата не ще достигнатъ; като че ли тѣ се оказватъ вече съвсемъ изчерпани. Ето защо, главното командване трѣбва да се готви за единъ новъ фронтъ, на който, може би, лежи дългътъ да се справи окончателно съ въпроса. Всичко е казано много условно, извънредно предпазливо; на сжщинската мисъл може да се забележи даже двойно було, обаче, ясно е едно: нервността и на политиката, и на командването отъ системнитъ шикани на съюзницитъ въ Лондонъ, произхождаше не отъ тѣхнитъ смѣшни въпроси, които поставяха и ги излагаха, но — поради затрудненията, които сърби и гърци слагаха предъ едно бързо прехвърляне нашитъ войски на западъ.

На 11 май Турция заявява, че желае да подпише готовия отдавна договоръ за миръ. Тя искаше да остави край на тежката война, която реши нейното владичество въ Европа. Тя се прекланяше предъ своя жестокъ жребий, безполезно е да създава повече затруднения на България. Ние сжщо сме готови да подпишемъ договора, благодарни, че той ни дава земи, за които и най-крайнитъ патриоти не допускаха, че ще добиемъ въ една война. Делегатитъ на съюзницитъ, обаче, не се явяватъ, тѣ още нѣматъ наставления да подпишатъ. Напротивъ, тѣхнитъ указания сж да повдигатъ нови въпроси, като поддържатъ и старитъ, погребани вече отъ посланическата конференция. Тѣ не се смущаватъ, нито отъ енергичния езикъ на Британия, нито отъ единодушното решение на европейскитъ сили — договорътъ да се подпише веднага, както е съставенъ. Тѣ сж решени да оставятъ на последна проба търпението на България, да спечелятъ още нѣколко дни за своята пълна военна подготовка. Но защо ще го криятъ? На България не може да се позволи да бжде толкова голѣма, — ето въ сжщностъ въпроса, за разрешението на който тѣ трѣбва да се борятъ наново. „Равновесието на балканитъ, като срѣдство срещу хегемонията на България“ — ето принципа, споредъ който трѣбваше да се ликвидира балканската война¹⁾.

Съръ Грей счете новитъ опити на срѣбската и грѣцка делегация за гавра — не само съ неговото лично достойнство и волята на Британия, но и съ авторитета на всички велики държави. Дълго време държавитъ отъ дветѣ групировки присѣтствуваха не само на една опасна ликвидация, която можеше да породи нови и голѣми конфликти въ тѣхната собствена срѣда, но и на едни предизвикателства отъ малки държави, които се оказваха неблагодарни отъ себе си и отъ сѣдбата. Не бѣше изминало много време, отъ когато великитъ сили не позволяваха да се откърти нито единъ камъкъ отъ голѣмата турска сграда и днесъ тѣ, съ неочаквано примирение, я жертвуватъ на половина. Цѣлиятъ Балкански полуостровъ минава въ владение на скоророденитъ държави, тѣ ставатъ господари на едни отъ най-цвѣтушитъ, ценни земи въ Европа. И при все това, непрестанно се изтѣкватъ най-странни искания, появяватъ се най-чудати апетити, които не само унижаватъ бждешитъ ступани на тия земи, но бодятъ съ груби игли и честолюбието на голѣмитъ сили. Въ моментъ на подобно чувство на голѣмо възмущение, съръ Грей забрави английското джентелементство, което — трѣбва да признаемъ — се прояви на широко презъ всичкитъ моменти отъ

¹⁾ А. Белич. Срби и Бугари у Балканском савезу и у межусобном рату. Београд 1913, стр. 169.